

УДК 336.64

Стащук Д. М.

к.е.н. доцент кафедри корпоративних фінансів та контролінгу

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

Ващенко К. Р.

здобувачка вищої освіти магістерського рівня

Освітня програма Фінансовий менеджмент та контролінг

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

КОНТРОЛІНГ ЯК ВАЖЛИВА КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ПРАКТИКИ

Успішне функціонування банків залежить від ефективного управління їх фінансовою діяльністю, яке має забезпечити збалансування обсягів надходження та використання грошових коштів та їх синхронізації в часі як основи для підтримки довгострокової фінансової стійкості. Вітчизняні банки створили окремі технологічні елементи ризик-менеджменту при управлінні грошовими потоками, але на сьогодні виникає потреба у формуванні системи, яка б гармонійно поєднувала у процесі управління ризиками, з якими пов'язаний рух грошових потоків, їх планування, регулювання, контроль, банківську політику та стратегію тощо. Так, Н. С. Сергєєва наголошує, що такою системою є фінансовий контролінг, який «дозволяє інтегрувати на системній основі всі ключові аспекти управління грошовими потоками на базі чинної організаційної структури та інформаційного забезпечення та яка ефективно впливає на управління операційним ризиком в банках» [1, с. 76].

Дійсно, в сучасних умовах глобалізації та динамічних змін на фінансових ринках управління банківськими установами вимагає нових підходів та інструментів. Контролінг, як важлива концепція управління, набуває все більшої популярності у банківській практиці, оскільки забезпечує інтеграцію

стратегічного планування, моніторингу та оцінки ефективності діяльності. Можемо стверджувати, що він дозволяє не лише здійснювати контроль за виконанням фінансових та операційних планів, а й своєчасно виявляти ризики, оптимізувати процеси та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Так, Н. Л. Правдюк, М. Г. Гудз та М. Г. Ільєв доречно відзначають, що «метою контролінгу є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку та вартості капіталу власників за умови мінімізації ризику і збереження ліквідності та платоспроможності підприємства. У свою чергу, завданнями контролінгу виступають наступні аспекти, зокрема: забезпечення реалізації фінансових завдань, встановлених системою планових фінансових показників і нормативів; вимірювання рівня відхилення фактичних результатів фінансової діяльності від передбачених; розроблення оперативних управлінських рішень щодо нормалізації фінансової діяльності підприємства відповідно до передбачених завдань і показників; коригування, за потреби, певних завдань і показників фінансового розвитку у зв'язку із зміною зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури фінансового ринку і внутрішніх умов здійснення господарських операцій» [2, с. 321].

Можемо сформулювати визначення, що контролінг являє собою комплексний управлінський процес, який включає планування, моніторинг, аналіз та оцінку фінансової та операційної діяльності організації з метою забезпечення її ефективності, стійкості та досягнення стратегічних цілей. Він об'єднує інформаційні, аналітичні та управлінські функції, що дозволяють своєчасно виявляти ризики, оптимізувати процеси і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Беззаперечно, що в контексті банківської діяльності контролінг відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та адаптації до динамічних змін ринкового середовища.

Варто звернути увагу на те, що впровадження системи контролінгу банківської діяльності має кілька основних етапів:

- 1) методологічний етап, який передбачає уточнення моделі банківського контролю;

2) методичний етап, що характеризується вибором методів впровадження системи фінансового контролю в банку, необхідних для прийняття певних управлінських рішень;

3) технічний етап, що включає визначення кількості осіб та розподіл обов'язків серед кваліфікованого персоналу, який працюватиме з управлінською базою [3, с. 49].

Так, використання такого алгоритму дозволяє послідовно формувати базу для ефективного функціонування такої системи. При цьому А. С. Марина, Г. Б. Мирошніченко, Л. Л. Катранжи, що у ході контролінгу доцільно дотримуватися ряду основних принципів, до яких відносяться: принцип доступності інформаційної бази; принцип узагальнення за рівнями; принцип моніторингу та контролю; принцип відповідності. Запропонований підхід до оцінки ефективності формування системи фінансового контролю банківської діяльності враховує оцінку ефективності роботи служби фінансового контролю, яка базується на оцінці поточної діяльності працівників служби, а також їхньому професійному розвитку. Побудована матриця для оцінки ефективності формування системи фінансового контролю банківської діяльності забезпечує актуальну оцінку ефективності та стає основою для розробки рекомендацій щодо її вдосконалення [3, с. 50].

Підсумовуючи, відзначимо, що контролінг виступає важливою концепцією управління банком у сучасних умовах, адже він забезпечує системний підхід до планування, моніторингу та аналізу діяльності фінансових установ. У зв'язку зі швидкими змінами в економічному середовищі та зростанням конкуренції, ефективний контролінг дозволяє банкам адаптуватися до нових викликів, управляти ризиками та оптимізувати свої ресурси. Зокрема, на нашу думку, використання сучасних інформаційних технологій і аналітичних методів у контролінгу підвищує точність і швидкість прийняття управлінських рішень.

Таким чином, впровадження контролінгу в банківську практику не лише сприяє підвищенню ефективності операцій, але й зміцнює фінансову стабільність установ, що є критично важливим для розвитку всієї фінансової

системи країни. У перспективі, подальше удосконалення контролінгових процесів та інтеграція нових підходів допоможуть банкам зберігати конкурентоспроможність і успішно відповідати на виклики, що постають перед ними.

Список використаних джерел:

1. Сергєєва О.С. Фінансовий контролінг в управлінні операційним ризиком в банках. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, №11-12 (288-289). 2021. С. 75-81.
2. Правдюк Н.Л., Гудз М.Г., Ільєв М.Г. Фінансовий контролінг як важлива складова системи управління. *Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи*. 2024. С. 321-322.
3. Maryna A. S., Myroshnychenko G.B., Katranzhy L.L. Assessment of the efficiency of the bank's financial controlling system. Київ, 2023. С. 46-51.

УДК 336.02

Стукало А.О.,

Артюх О.В.

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Одеський національний економічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Фінансовий контроль є невід'ємною складовою будь-якої економіки, особливо в умовах глобалізації та постійних змін. В Україні, яка переживає період трансформації та реформ, цей інструмент набуває особливої актуальності.

Серед основних тенденцій розвитку фінансового контролю в Україні можна виділити: